

UDDRAG

AF

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMT 1923

VED

AMTSLÆGE BARTSCH

I. TABELLARISKE OVERSIGTER.

Tabel over Folketal, levendefødte, døde og dødfødte.

	Folketal	Levendefødte		Døde		Dødfødte	
		Antal	% af Folketal	Antal	% af Folketal	Antal	% af Fødsterne
Købstæderne.							
Thisted.....	7,350	170	23,1	108	14,2	11	67,8
Nykøbing.....	8,548	192	22,5	131	15,3	7	35,0
Tilsammen...	15,898	362	22,8	239	14,6	18	47,3
Landet.							
Thisted Kreds.....	28,200	718	25,1	284	10,0	16	22,1
Morsø.....	17,676	436	24,7	166	9,4	6	13,9
Thy.....	20,014	445	22,5	217	10,85	13	28,7
Landet tilsammen...	65,890	1599	24,3	667	10,1	35	21,4
Hele Amtet.....	81,788	1961	23,9	906	11,0	53	26,3

Oversigt over Dødsfaldene (excl. dødfødte) paa Aarets Maaneder.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret
Købstæderne.													
Thisted.....	12	15	11	10	11	5	12	5	6	5	6	10	108
Nykøbing.....	9	17	17	16	13	8	8	9	3	10	13	11	131
Tilsammen...	21	32	25	26	24	13	20	14	9	15	19	21	239
Landet.													
Thisted Kreds.....	34	30	33	23	27	21	20	24	15	14	21	22	284
Thy.....	20	14	35	21	18	11	17	18	14	16	17	16	217
Morsø.....	15	10	23	22	15	10	14	12	9	18	10	8	166
Landet tilsammen...	69	54	91	66	60	42	51	54	38	48	48	46	667
Hele Amtet.....	90	86	116	92	84	55	71	68	47	63	67	67	906

**Tabel over Antal af levendefødte og døde i Aaret 1923 ordnede efter Køn
(efter Kredslægernes Indberetninger).**

	Levendefødte			Døde		
	Mænd	Kvinder	Ialt	Mænd	Kvinder	Ialt
Thisted	82	88	170	55	53	108
Nykøbing	95	97	192	75	56	131
Samtlige Landsogne	839	760	1599	317	350	667
Hele Amtet	1016	945	1961	447	459	906

Oversigt over Medicolegale Ligsyn og Obduktioner.

	Antal af medicolegale Ligsyn			Antal Obduktioner	
	Mænd	Kvinder	Tilsammen	Mænd	Kvinder
a. Købstæderne.					
Thisted	2	"	2	"	"
Nykøbing	2	"	2	1	"
Tilsammen ...	4	"	4	1	"
b. Landsognene.					
Thisted	2	5	7	"	1
Thy	8	5	13	"	"
Morsø	8	3	11	"	"
Tilsammen ...	18	13	31	"	1
Hele Amtet	22	13	35	1	1

Oversigt over Antallet af

**1) Beretninger om
Tilfælde af Tuberkulose i Lunger
Strubehoved**

**2) Anmeldelser af
Dødsfald af Tuberkulose
uden Sygeanmeldelse**

	Mænd	Kvinder	Ialt		Mænd	Kvinder	Ialt
a. Købstæderne.							
Thisted.....	”	4	4		”	”	”
Nykøbing.....	3	8	11		”	2	2
Tilsammen...	3	12	15		”	2	2
b. Landkredsene.							
Thisted.....	9	11	20		1	2	3
Thy.....	4	6	10		1	6	7
Morsø.....	8	6	14		1	4	5
Tilsammen...	21	23	44		3	12	15
Hele Amtet.....	24	35	59		3	14	17

**Oversigt over anmeldte Dødsfald af Lungetuberkulose.
(paa blaa Blanket)**

	Mænd	Kvinder	Ialt
a. Købstæderne.			
Thisted.....	1	5	6
Nykøbing.....	4	6	10
Tilsammen...	5	11	16
b. Landkredsene.			
Thisted.....	7	16	23
Thy.....	5	11	16
Morsø.....	4	6	10
Tilsammen...	16	33	49
Hele Amtet.....	21	44	65

Tabel over Dødsaaersagerne i Aaret 1923
for Thisted Købstad i Thisted Amts Lægekreds.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammea
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1. Kopper	"	"	"	"	"	"	"	"
2. Blodgang	"	"	"	"	"	"	"	"
3. Tyfus	"	"	"	"	"	"	"	"
4. Difteritis	"	1	"	"	"	"	"	1 (1)
5. Strubehoste	"	"	"	"	"	"	"	"
6. Skarlagensfeber	"	"	"	"	"	"	"	"
7. Mæslinger	"	"	"	"	"	"	"	"
8. Kighoste	1	1	"	"	"	"	"	2
9. Barselfeber	"	"	"	"	1	"	"	1
10. Rosen	"	"	"	"	"	"	"	"
11. Gigtfieber	"	"	"	"	"	"	"	"
12. Lungebetændelse	"	"	"	"	"	"	"	"
13. Katarhalsk Lungebetændelse	1	2	"	"	3	4	2	12 (4)
14. Koleirne	3	"	"	"	"	"	"	3
15. Andre Farsorter	"	"	"	"	"	"	"	"
16. Tuberkulose	"	1	"	9	8	1	1	20 (11)
17. Kræft	"	"	"	4	"	1	8	13 (2)
18. Syphilis	"	"	"	"	"	"	"	"
19. Alkoholisme	"	"	"	"	"	"	"	"
20. Andre konstitutionelle Sygdomme	1	"	2	1	1	"	3	8 (1)
21. Krampe	"	"	"	"	"	"	"	"
22. Hjærneblødning	"	"	"	2	"	1	4	7 (1)
23. Andre Sygdomme i Hjærne og Rygmarv	1	"	"	2	"	1	1	5
24. Hjærtesygdom	1	"	"	2	2	4	8	17 (2)
25. Lungehindebetændelse	"	"	"	"	"	"	"	"
26. Andre Brystsygdomme	"	"	"	"	1	"	"	1 (1)
27. Bughindebetændelse	"	"	"	2	"	"	"	2 (2)
28. Nyrebetændelse	"	"	"	"	"	"	1	1
29. Andre Underlivssygdomme	"	"	"	"	1	2	"	3
30. Sygdomme i Lemmerne	"	"	"	"	"	"	"	"
31. Selvmord	"	"	"	"	"	"	"	"
32. Ulykkestilfælde	1	"	"	"	"	1	"	2
33. Dannelsesfejl	"	"	"	"	"	"	"	"
34. Børnetæring	3	"	"	"	"	"	2	3 (1)
35. Alderdomssvaghed	"	"	"	"	"	3	2	5 (1)
36. Ingen Dødsaaersag angivet	1	"	"	1	"	"	"	2
Tilsammen . . .	13	5	2	23	17	18	30	108 (27)

Deraf døde uden Lægebehandling 2 Mænd og 2 Kvinder, tilsammen 4.

Dødfødte: 7 af Mandkøn og 4 af Kvindeskøn, tilsammen 11.

Tallene i Paranteses angiver de paa Sygehøuset døde, der er indlagt fra Landdistriktet.

**Tabel over Dødsaaersagerne i Aaret 1923
for Nykøbing Købstad i Thisted Amts Lægekreds.**

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1. Kopper.....	"	"	"	"	"	"	"	"
2. Blodgang.....	"	"	"	"	"	"	"	"
3. Tyfus.....	"	"	"	"	"	"	"	"
4. Difteritis.....	2	2	"	"	"	"	"	4 (1)
5. Strubehoste.....	1	"	"	"	"	"	"	1
6. Skarlagensfeber.....	"	"	"	"	"	"	"	"
7. Mæslinger.....	"	"	"	"	"	"	"	"
8. Kighoste.....	2	2	"	"	"	"	"	4
9. Barselfeber.....	"	"	"	"	"	"	"	"
10. Rosen.....	"	"	"	"	"	1	"	1 (1)
11. Gigfeber.....	"	"	"	"	"	"	"	"
12. Lungebetændelse.....	"	"	"	"	"	1	"	1
13. Katarrhalsk Lungebetændelse.....	4	2	"	1	"	4	1	12 (2)
14. Kolerine.....	5	"	"	"	"	"	"	5
15. Andre Farsorter.....	"	"	"	"	"	"	"	1
16. Tuberkulose.....	"	1	"	7	8	"	"	16 (6)
17. Kræft.....	"	"	"	4	3	4	3	14 (6)
18. Syfilis.....	"	"	"	"	"	"	"	"
19. Alkoholisme.....	"	"	"	"	"	"	"	"
20. Andre konstitutionelle Sygdomme.....	"	"	"	1	1	"	"	2 (1)
21. Krampe.....	2	"	"	"	"	"	"	2
22. Hjærneblødning.....	"	"	"	1	"	2	"	3
23. Andre Sygdomme i Hjærne og Rygmarv.....	"	"	"	2	"	7	3	5
24. Hjærtesygdom.....	"	"	"	2	2	7	5	16
25. Lungehindetændelse.....	"	"	"	"	"	"	"	"
26. Andre Brystsygdomme.....	"	"	"	"	"	2	1	3
27. Bughindetændelse.....	"	"	"	1	5	"	"	6 (2)
28. Nyrebetændelse.....	"	"	"	"	1	"	"	1
29. Andre Underlivssygdomme.....	1	"	"	2	"	2	"	5 (1)
30. Sygdomme i Lemmerne.....	1	"	"	2	"	1	1	5 (1)
31. Selvmord.....	"	"	"	1	"	"	"	1 (1)
32. Ulykkestilfælde.....	"	1	"	2	"	1	"	4 (1)
33. Dannelsesfejl.....	2	"	"	"	"	"	"	2 (1)
34. Børnetæring.....	"	1	"	"	"	"	"	1
35. Alderdomsvaghed.....	"	"	"	"	"	9	3	12
36. Ingen Dødsaaersag angivet.....	3	"	"	"	"	1	"	4
Tilsammen...	20	10	2	26	20	34	19	131 (24)

Deraf døde uden Lægebehandling 2 Mænd og 2 Kvinder, tilsammen 4.

Dødfødte: 5 af Mandkøn og 2 af Kvindeskøn, tilsammen 7.

Tallet i Parantes angiver de paa Sygehuset døde, der er indlagt fra Landdistriktet.

**Tabel over Dødsaaersagerne i Aaret 1923
for Landsognene i Thisted Amts Lægekreds.**

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	
1. Kopper	”	”	”	”	”	”	”	”
2. Blodgang	”	”	”	”	”	”	”	”
3. Tyfes	”	”	”	”	”	”	”	”
4. Difteritis	”	1	”	”	”	”	”	1
5. Strubehoste	”	”	”	”	”	”	”	”
6. Skarlagensfeber	”	”	”	”	”	”	”	”
7. Mæslinger	”	”	”	”	”	”	”	”
8. Kighoste	9	7	”	”	”	”	”	16
9. Barselfeber	”	”	”	”	1	”	”	1
10. Rosen	”	”	”	”	”	”	”	”
11. Gigfeber	”	”	”	”	”	”	”	”
12. Lungebetændelse	1	”	”	5	5	3	3	17
13. Katarrhalsk Lungebetændelse	47	11	1	5	1	18	9	92
14. Kolerine	12	”	”	2	2	”	1	13
15. Andre Farsorter	1	1	”	”	”	5	”	11
16. Tuberkulose	5	4	9	14	31	1	3	67
17. Kræft	”	”	”	10	9	20	25	64
18. Syfilis	”	”	”	”	”	”	”	”
19. Alkoholisme	”	”	”	”	”	”	”	”
20. Andre konstitutionelle Sygdomme	2	”	2	3	4	10	6	27
21. Krampe	10	”	”	”	”	”	”	10
22. Hjærneblødning	”	”	”	2	6	16	22	46
23. Andre Sygdomme i Hjærne og Rygmarv	3	2	3	2	2	4	1	17
24. Hjærtesygdom	3	”	2	8	13	27	24	77
25. Lungehindebetændelse	”	”	”	”	”	”	”	”
26. Andre Brystsygdomme	”	”	”	1	1	3	1	6
27. Bughindegætændelse	”	1	”	1	2	”	”	4
28. Nyrebætændelse	”	”	1	2	2	5	2	12
29. Andre Underlivssygdomme	3	1	”	”	1	4	1	10
30. Sygdomme i Lemmerne	”	”	”	”	”	”	2	2
31. Selvmord	”	”	”	1	4	1	2	8
32. Ulykkestilfælde	2	”	4	6	1	1	”	14
33. Dannelsesfejl	7	”	”	”	”	”	”	7
34. Børnetæring	9	”	”	”	”	”	”	9
35. Alderdomssvaghed	”	”	”	”	”	40	44	84
36. Ingen Dødsaaersag angivet	21	2	”	2	2	15	13	55
Tilsammen...	135	30	22	64	87	173	159	670

Deraf døde uden Lægebehandling 21 Mænd og 12 Kvinder, tilsammen 33.

Dødfødte: 17 af Mandkøn og 14 af Kvindeskøn, tilsammen 31.

Skematisk Sygeliste for Aaret 1923 for Købstæderne i Thisted Amtslægekreds.
Folkemaengden var ved sidste Folketælling i Aaret 1922 15,640. Kalkuleret for Beretningsaaret 15,946.

Skematisk Sygelistе for Aaret 1923 for Landsognene i Thisted Amtslægekreds.

Folkemængden var ved sidste Folketælling i Aaret 1921 64,907. Kalkuleret for Beretningsaaret 65,890.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Deceember	Hele Aaret	De Syges Alder				Sum
														0—15 Aar		15—65 Aar		Sum
														M.	Kv.	M.	Kv.	
1. Tyfus...	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2
2. Smit som Hjærne-Rygmarsbet....	26	16	10	13	4	6	3	16	8	13	8	9	132	5	39	8	15	2
3. Differitis.....	6	2	5	1	5	6	1	5	4	2	5	5	19	6	59	10	3	53
4. Skartagensfeber.....	1	1	52	145	153	148	150	123	37	26	14	45	1161	169	541	433	10	19
5. Mæssænger.....	81	82	157	145	153	148	150	123	37	26	14	45	1161	169	541	433	10	137
6. Kighoste.....	"	"	3	2	1	2	6	1	2	1	2	1	17	"	1	8	1	6
7. Faæresyge.....	"	"	7	2	7	3	4	6	3	3	3	1	40	"	7	20	8	40
8. Rosen.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	1	"	"	53
9. Barselfeber.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	1	"	"	1
10. Stivkrampe hos nyføde	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	2
11. Blæresyge hos nyføde	"	"	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	6	6	6	6	6	1
12. Koldfeber	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	45	176	31	15	22	45
13. Gigtfeber a. 1. Anfal d.	4	4	6	4	3	5	4	2	2	1	4	4	4	1	15	22	6	73
b. Gentagne Anfal d.	5	1	1	3	2	1	6	4	3	1	2	2	31	16	2	16	7	31
14. Lungebetændelse	18	5	21	9	6	10	9	5	7	4	4	6	104	2	16	22	30	104
15. Lungetuberkulose	6	2	6	4	6	2	2	2	2	2	2	2	32	1837	249	1	11	32
16. Bronchitis.....	295	250	242	168	99	124	137	89	56	100	131	146	1837	249	424	316	242	45
17. Katarrhalsk Lungebetændelse	76	53	70	30	32	36	28	21	9	30	29	26	440	113	173	65	20	1837
18. Influenza	101	75	74	87	26	40	18	12	14	27	54	62	590	4	40	109	208	1925
19. Halsbetændelse	51	52	38	22	33	44	42	29	61	56	40	40	504	9	105	94	99	504
20. Kolericne	25	23	25	38	30	72	60	31	28	56	40	40	121	115	42	56	44	422
21. Hikkesyge	11	1	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	15	"	10	4	"	13
22. Sovesyge	8	15	7	5	7	9	6	4	4	7	1	4	77	11	46	9	11	2
23. Gulsort.....	723	572	688	546	402	449	494	389	211	342	359	421	5596	685	1537	1396	743	8242
Sum...																		
24. Dryppert	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	15	"	4	15
25. Veneriske Saar	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7	7	3	4	2	27
26. Syphilis, erhvervet ved Samleje	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7	7	3	4	1	6
27. Syphilis, erhvervet ved tilf. Smitte	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2
28. Syphilis, medfødt	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2
29. Fnat	19	21	18	10	19	2	2	2	2	2	2	2	25	171	3	37	71	171
30. Delirium	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	254
																		"

Det foregående Sum
Aars Sum
Aars foregående Sum

II. ANDRE MEDDELELSER.

A. Befolkningsforhold.

I. Tilvæksten.

I hele Amtet levendefødtes i 1923: 1961 og døde 906 mod henholdsvis 1880 og 1033 i 1922. Fødseloverskudet bliver saaledes 1055 mod 847 i 1922. I 1922 var Overskudet kun 10,4 %, medens det for 1922 bliver 11,6 %. Det foregaaende Femaaer var Gennemsnitoverskudet imidlertid 12,6 %. At dette Overskud ikke er naaet skyldes væsentligt det dalende Antal Fødsler.

Betrugter man Forholdet mellem Land og By, saa har man (eftersat de paa Bysygehusene døde fra Landdistrikterne er fradragne) i Thisted et Fødseloverskud paa 81 eller 11 % (i 1922 59 eller 8 %) i Nykøbing paa 77 eller 9 % (i 1922 83 eller 9,9 %).

I Købstæderne tilsammen bliver Fødseloverskudet 159 eller 9,9 %.

I Landdistrikterne er det samlede Fødseloverskud 1011 eller 12,3 % (i 1922 840 eller 10,7 %).

Fødseloverskudet er — som sædvanlig — noget større paa Landet end i Byerne.

Medens i Nykøbing Fødseloverskudet i mange Aar var stigende, har det i de sidste Aar været dalende, saaledes at i 1923 Thisted, der i mange Aar har haft et betydeligt mindre Fødseloverskud end Nykøbing, i 1923 har større Fødseloverskud end sidstnævnte By.

II. Fødslerne.

Antal af Levendefødte i hele Amtet har efter Præsternes Indberetninger været 1961 mod 1880 i 1922. Deraf var 1016 af Mandkøn, 945 af Kvindekøn, saaledes at der er født 71 flere Drenge end Piger.

Af *samtlige fødte* var 56 % født udenfor Ægteskab (i 1922 37,9 %, 1921 32,8 %). Der er saaledes en betydelig Stigning i Antallet i de senere Aar og særlig stor i 1923. I Byerne er der det forholdsvis største Antal og af Byerne indtager Thisted Pladsen som Nr. 1 med 98 %, Nykøbing har 61 %.

Af *samtlige fødte* var

26,3 % dødfødte (foregaaende Aar 27,4 %).

30 % for tidlig fødte (foregaaende Aar 41,5 %).

27 % født ved kunstig Hjælp (foregaaende Aar 33,8 %).

Af de dødfødte var

28,5 % født ved kunstig Hjælp (foregaaende Aar 29 %).

39,6 % for tidlig fødte (foregaaende Aar 36,5).

Blandt de dødfødte var der altsaa omrent 10 Gange saa mange for tidlig fødte eller ved kunstig Hjælp fødte som blandt de levende fødte.

III. Dødsfaldene.

Dødeligheden har i 1923 været noget mindre end foregaaende Aar — 906 Tilfælde mod 1033. Af samtlige Døde forekom i Byerne 13,7 % og paa Landet 13,8 % i det første Leveaar (forrige Aar henholdsvis 15,1 % & 14,4 %). Af Dødsfaldene i 1. Leveaar i Byerne skyldes i Thisted de 3 Børnetæring (*atrofia infantilis*). I Nykøbing, som ellers plejer at have det største Antal af denne Dødsaaarsag, findes den i Aaret 1923 slet ikke opgivet.

I Byerne enkeltvis forekom af samtlige Dødsfald i Thisted 11,1 % og i Nykøbing 15,3 % i det første Leveaar (mod henholdsvis 12,3 % og 16,5 % i 1922).

I Byerne var følgende Dødsfald de hyppigste:

<i>Morbus cordis</i> (Hjertefejl).....	31	altsaa	16,5 %	af samtlige Dødsfald
<i>Tuberculosis</i> (Tuberkulose).....	19	—	10,1	-
<i>Broncho pneumonia</i> (katarrhalsk Lungebetændelse).....	18	—	9,9	-
<i>Cancer</i> (Kræft)	9	—	4,8	-
<i>Apoplexia cerebri</i> (Hjerneblød- ning)	9	—	4,8	-
<i>Difteria</i> (Difteritis)	4	—	2,3	-

Paa Landet er Rækkefølgen af Dødsaaarsagerne følgende:

<i>Broncho pneumonia</i> (katarrhalsk Lungebetændelse).....	92,	altsaa	13,8 %	af samtlige Dødsfald
<i>Morbus cordis</i> (Hjertefejl).....	77	—	10,7	-
<i>Tuberkulosis</i> (Tuberkulose).....	67	—	9,3	-
<i>Cancer</i> (Kræft)	64	—	8,9	-
<i>Apoplexia cerebri</i> (Hjerneblød- ning)	46	—	6,3	-

Ogsaaa i 1923 er der — ligesom foregaaende Aar — et usædvanlig stort Antal Tilfælde af Broncho pneumonia. Hjertefejl, Tuberkulose og Kræft er som sædvanlig de 3 hyppigste Dødsaaarsager. Naar Marasmus senilis (Alderdomsvaghed) i Aar som de foregaaende Aar saa langt hyppigere opgives som Dødsaaarsag paa Landet end i Byerne, saa ligger det sikkert i at det sjældnere Lægetilsyn giver mindre paalidelige Diagnoser.

B. Sygeligheden.

I Aarets Løb anmeldtes paa Sygelisterne af de praktiserende Læger ialt 7,194 Sygdomstilfælde mod 11,408 det foregaaende Aar og 5,192 i 1921. Selv bortset fra, at den Omstændighed, at der i 1923 saa godt som ingen Influenzaepidemi har været, naturligt sætter Sygetallet en Del ned, har Aaret dog et usædvanligt ringe Antal Sygdomstilfælde, nærmer sig stærkt til 1921, som i saa Henseende var et Record-Aard.

Ifølge Sygelisterne fordeler Tilfældene sig paa følgende Maade:

I Købstæderne: 1598 Tilfælde med en Kvotient 100 %/oo mod (207)

I Landkredsene: 5596 — - - — 85 - - (126)

Købstæderne enkeltvis:

Thisted	811	—	-	-	—	111	-	-	(278)
---------	-----	---	---	---	---	-----	---	---	-------

Nykøbing	787	—	-	-	—	92	-	-	(147)
----------	-----	---	---	---	---	----	---	---	-------

Landkredsene enkeltvis:

Thisted	1676	—	-	-	—	59	-	-	(96)
---------	------	---	---	---	---	----	---	---	-------

Thy	2338	—	-	-	—	115	-	-	(165)
-----	------	---	---	---	---	-----	---	---	-------

Mors	1582	—	-	-	—	83	-	-	(130)
------	------	---	---	---	---	----	---	---	-------

Tallene i Paranthes betegner det foregaaende Aars Kvotient.

I Aaret 1923 nærmer Kvotienterne i By og paa Land sig stærkere til hinanden end sædvanlig. I Thy Landkreds er Kvotienten endogsaa højere end i Købstæderne.

Ret ejendommeligt er det, at i de sidste 5 Aar har Antallet af Anmeldelser hvert eneste Aar været betydeligt højere i Thy end paa Mors og her efter større end i Thisted, medens der i Thisted By dog stedse har været et større Antal end i Nykøbing. For Landdistrikternes Vedkommende har den gennemsnitlige Sygeanmeldelseskvoteint i de sidste 5 Aar været:

I Thisted Landkreds	.....	.....	.....	.....	.....	85 %/oo
---------------------	-------	-------	-------	-------	-------	---------

I Thy	—	—	—	—	—	157 -
-------	---	---	---	---	---	-------

I Morsø	—	—	—	—	—	86 -
---------	---	---	---	---	---	------

En saa stor Forskel i Sygeligheden i de forskellige Dele af Amtet kan der nu ikke have været.

Forklaringen maa vel være den, at det Materiale, hvoraf Tallene fremkommer ikke indgaar ensartet, idet ikke alle Læger er lige nøjagtige med deres Indberetninger.

Om de enkelte Sygdomme skal bemærkes:

Febris tyfoidea (Tyfus) optraadte kun i Nykøbing med et fra København indført Tilfælde, som indlagdes paa Nykøbing Sygehus. Her smittede Patienten desværre 2 Sygeplejeelever.

Iøvrigt er denne Lidelse intetsteds iagttaget i Amtet.

Difteria (Difteritis) viser en betydelig Nedgang i Antal af Tilfælde særlig paa Landet baade paa Mors og i Thisted Landkreds.

Kredslægen i Thy omtaler en lille Epidemi i Hurup, som ved Pod-

ning viste sig at stamme fra Bacilbærere ved Hurup Bys Mejeri. Efter at disse Personer var fjernede standsede Epidemien.

Kredslægen paa Mors fremhæver Vaccinationens Betydning og better, at den store Nedgang særlig falder i de Egne, hvor denne er indført. En Epidemi med 28 anmeldte Tilfælde optraadte i Karby, hvor der ikke var foretaget Vaccination, medens der i de vaccinerede Egne kun optraadte ganske enkelte Tilfælde. Læge Krogh i Vils angiver dog at have set 5 Tilfælde af Difteria i Ø. Assels hos vaccinerede Børn.

Alt i alt synes Kredslæge Vogels Meddelelser stadig at virke opmuntrende, men at man skal være noget varsom med at drage Slutninger om Aarsagsforholdet mellem Vaccinationen og Nedgangen i Antal, naar der dog stadig fremkommer nogle Tilfælde, kan blandt andet ses deraf, at i Thisted Landkreds, hvor der ingen Vaccination er foretaget, er den procentvise Nedgeng i det sidste Aar lige saa stor som paa Mors.

Scarlatina (Skarlagensfeber) har i Aaret ikke spillet nogen Rolle.

Morbilli (Mæslinger) begyndte i Aarets Slutning at optræde epidemisk i Omegnen af Thisted og i Thisted By.

Tussis convulsiva (Kighoste) optraadte epidemisk over hele Amtet.

Epidemien var baade i Thisted og Nykøbing mest udbredt i Aarets første Maaneder; den var ret ondartet og medførte mange Dødfald blandt Smaabørn. Paa Landet bredte den sig først i Thy, hvor den kulminerede i Marts og April Maaneder. Paa Mors og i Thisted Landkreds naaede den sit højeste Punkt i Juni—August Maaneder.

Anmeldelsernes Antal giver ikke noget paalideligt Billede af Sygdommens Udbredelse, idet en meget betydelig Del, navnlig af Landboere, ikke søger Læge for denne Sygdom, som de ved ikke kan kureres alligevel. „Den skal have sin Tid“. Paa Landet er iagttaget et ikke ringe Antal Tilfælde med ualmindeligt langvarigt Forløb, særlig saadanne, hvor Sygdommen efter tilsyneladende næsten fuldstændig at være overstaaet, er blusset op igen og har antaget en mere ondartet Karakter. Ligeledes er der her videre iagttaget flere ualmindeligt langtrukne og ondartede Tilæflde.

Angina parotidea (Faaresyge) optræder ligesom foregaaende Aar med enkelte spredte Tilfælde.

Erysepelas (Rosen) forekommer med spredte Tilfælde men i betydelig ringere Antal end sædvanlig (50 Tilfælde mod 82 i 1922). I intet Tilfælde angives denne Sygdom som Dødsaarsag.

Febris puerperalis (Barselfeber) forekommer kun med 2 Tilfælde (et i Thisted og et paa Mors).

Febris rheumatica (Gigfieber) er i Aar anmeldt i Byerne med 19 Tilfælde mod 29 i 1922, paa Landet med 76 Tilfælde mod 93 i 1922. Af disse forekommer de 40 — altsaa henimod Halvdelen i Thy saa-

ledes som det — med Undtagelse af 1922 — plejer at være Tilfældet.

Pneumonia crouposa (Lungebetændelse) der i 1922 var oppe paa 196 Tilfælde med en Dødelighed af 20 % opviser i Aar 129 Tilfælde med en Dødelighedsprocent paa 14.

Bronchitis capillaris (katarrhalsk Lungebetændelse) er i Aar anmeldt med 134 Tilfælde i Byerne og 440 Tilfælde paa Landet (mod henholdsvis 155 og 428). Af samtlige Tilfælde forekom i Byen 13, paa Landet 76, i det første Leveaar.

Af samtlige 574 Tilfælde endte 110 dødeligt, hvilket svarer til en Dødelighedsprocent stor 19,5 (mod 21 i 1922). Af de 89 Tilfælde i første Leveaar endte de 52 (eller 57 %) med Døden. I Alderen over 65 Aar døde 38 (eller 55 %). For de spæde og de gamle har denne Sygdom altsaa været ganske overordentlig alvorlig idet over Halvdelen af Patienterne døde.

Influenza har i 1922 været meget godartet, intetsteds optraadt egentlig epidemisk, mest udbredt i Aarets første 4 Maaneder. I December Maaned begyndte dog en Epidemi i Thisted By. Sygdommen tog først Fart i Begyndelsen af 1924 og nærmere Omtale af Epidemien hører naturligst ind under næste Aars Medicinalberetning.

Medens baade i Thisted og i Amtets Landkredse *tracheo bronchitis* (almindelig Bronchitis) er anmeldt med omrent samme Antal Tilfælde som det foregaaende Aar (henholdsvis 538 og 553 Tilfælde), er der i Nykøbing By en Del mere Forskel (henholdvis 206 og 237). Denne Sygdom giver iøvrigt ikke Anledning til videre Omtale i nogen af Medicinalberetningerne.

Singultus epidemicus (Hikkesyge). Af denne Sygdom forefaldt der i Aarets første Maaneder en lille Epidemi i Thy og Thisted Landkreds's vestlige Del. Sygdommen optraadte meget mildt og kom kun i de færreste Tilfælde til Lægebehandling.

Encephalitis lethargica (Sovesyge). Af denne Sygdom anmeldtes for Vester Hanherred et Tilfælde.

Af andre epidemiske Sygdomme skal omtales

Icterus epidemicus (Gulsot). Sygdommen holdt sig, som i 1922, til Nykøbing og Mors. Der anmeldtes i alt 99 Tilfælde, hvoraf de 77 paa Landet. Lidelsen omtales særlig af Læge Schütten i Hvidbjerg. I hans Praksiskreds synes den at have været meget udbredt, gennemgaaende godartet, dog medførende et Dødsfald.

De *veneriske Sygdommes* Opræden holder sig omrent uforandret som de sidste Aar. I Thisted 41 mod 40 i 1922, i Nykøbing 9 mod 6. I Landkredsene ialt 22. Paa Landet var af de 22 Tilfælde de 7 Syphilis. En af Kredslægerne meddeler, at i 2 Tilfælde blev Ægtmænd paa Landet smittede af deres Hustruer.

Scabies (Fnat) møder mod 217 Tilfælde mod 243 i 1922. Af disse Tilfælde falder de 46 i Byerne, de øvrige i Landkredsene.

Om de *kroniske Sygdomme* anføres intet særligt. En praktiserende Læge paa Mors har Indtryk af at Tuberkulosen er i Aftagende, Kræft i Tiltagende. En anden mener at *neuratsheni* bliver mere og mere udbredt blandt den mandlige Landbefolkning.

Overførte Dyresygdomme udover Tineaformer omtales ikke.

Forgiftninger. I Thisted forefaldt en alvorlig Forgiftning hos et lille Barn, der ved en Fejtagelse havde faaet altfor stærke Atropinpiller. Efter Udpumpning og passende Behandling helbredtes Patienten.

Fra Landet omtales et lettere Tilfælde af Forgiftning med Levnedsmidler (4 Personer fik Diarrhoe op Opkastninger, men kom sig hurtigt). Saavidt oplyses kunde, stammede Forgiftningen fra Nydelsen af Torsk, der havde været opbevaret et Par Dage før den blev spist.

Lægen i Koldby omtaler en lettere Forgiftning, fremkaldt ved at spise Mandelcream. En Del Personer, der havde spist af en Lagkage tilberedt med Mandelessens, fik Forgiftningssymptomer. Essensen indeholdt dog hverken Blaasyre eller Nitrobenzol.

Læge Hindring i Nykøbing omtaler en Forgiftning hos en Voksen, fremkaldt ved Hugormebid. Vedkommende helbrededes.

C. Hygiejniske Forhold.

I Thisted er Afløbsforholdene og Kloakledningerne forandrede i det i sidste Medicinalberetning omtalte Kvarter, saa at Forholdene nu er ganske gode. Iovrigt er de hygiejniske Forhold i Byen i det hele uforandrede. Boligforholdene er nærmest forbedrede, idet der i Aarets Løb i en højtliggende Udkant af Byen er opført en hel Række fornuftigt indrettede, frit og sundt beliggende Boliger til en à to Familjer.

I Nykøbing er det endnu ikke lykkedes at faa vedtaget en nogenlunde tidssvarende Sundhedsvedtægt. Den store Kloakledning med Pumpestationer og W. C. Anlæg er endnu ikke gennemført. Kredslægen anfører som et hygiejniske Fremskridt, at der er vedtaget, at der skal ansættes en Skolelæge. Fremskridtet havde mere effektivt, dersom der var blevet ansat en Skolelæge.

Paa Landet er der ikke indført ny Sundhedsvedtægter.

Afløbsforholdene er i Hurup Stationsby betydelig forbedrede ved Anleggelse af en gennemgaaende Kloak. Ogsaa i andre mindre Stationsbyer er der indført saadanne Anlæg.

Ny Vandværker omtales ikke.

Der er i Aarets Løb efter opført flere ny velindrettede Skoler paa Landet. En særlig velindrettet og tillige smuk Skole er saaledes opført i Gøtstrup i Vester Hanherred.

Ny Alderdomshjem eller Fattiggaarde er ikke opført og de i sidste Medicinalberetning omtalte Mangler ved Fattiggaarden i Klim er endnu ikke afhjulpne.

D. Lægevæsenet.

I Aarets Løb døde fhv. Distriktslæge Faartoft i Nykøbing.

I Snedsted nedsatte sig Læge Pullick, i Nors Læge Andreas E. Rossing Bodenhoff.

Pastor Raachous Hustru i Galtrup er cand. med., men praktiserer ikke.

Paa Sygehusene i Thisted og Nykøbing har der i Aarets Løb været 2 Reservelæger. Paa Oversigten over Lægernes Fordeling er disse ikke medtaget. Kredslægen for Morsø opfører imidlertid paa sin Indberetning for i Aar Reservelægerne som privatiserende Læger. Der fremkommer derved Uoverensstemmelse mellem Slutningstallet paa forrige Aars Opgørelse og Begyndelsestallet paa dette Aars.

Oversigt over Lægernes Fordeling ved Aarets Slutning.

Lægekreds	Amtslæger	Kredslæger	Praktiserende Læger	Privatiserende Læger	Reserve-læger paa Sygehus	Ialt
Thisted	1	"	12	"	2	15
Thy	"	1	5	"	"	6
Morsø	"	1	7	1	2	11
Hele Amtet	1	2	24	1	4	32

E. Jordemodervæsenet.

I Aarets Løb tilkom Kristine Roelsgaard til Nors og Kirstine Larsen til Flade som Distriktsjordemødre.

Clara Alma Poulsen flyttede fra Kettrup og Inger Petersen fra Flade.

Fru Carlsen, Søndbjerg, tog Afsked og fraflyttede Amtet. Fhv. Distriktsjordemoder i Jølby Mariane Mikkelsen døde.

Det er stadig lige vanskeligt at faa de mindre Embeder besat — for Tiden staar 7 Embeder ledige. Et Embede — Vang — har i de sidste 9 Aar kun været besat i et Aar. Af de andre har 2 staaet ledige i over et Aar.

Noget vilde det sikkert hjælpe, om det kunde lykkes at faa 2 Elever optaget til Uddannelse om Aaret i Stedet for 1. Der er Ansøgere nok. I Aar var Tallet saaledes 22.

Jordemoderkonference har været afholdt i Hurup, Nykøbing og Fjerritslev med ialt 19 Jordemødre.

Der har været afholdt en Konference med et Amtsraadsudvalg, ved hvilken Lejlighed drøftedes et Forslag om at nedlægge nogle af de mindre Embeder. Forslaget fandt villig Forstaaelse i Amtsraadet, men vil muligvis strande paa Modstand fra Sogneraadenes Side.

2 Jordemødre (i Vester Vandet og Østerild) har haft Tilladelser til at modtage Fødende i deres Hjem.

Jordemødrenes Fordeling i Amtet ved Aarets Slutning vil ses af følgende Oversigt:

Lægekreds	Distrikts-jordemødre	Privat praktiserende	Privatiserende	Ialt
Thisted	18	1	1	20
Thy	8	1	1	10
Morsø	9	1	2	12
Hele Amtet	35	3	4	42

F. Apothekervæsenet.

I Aarets Løb overtog Apotheker Søren Peter Larsen Driften af Løveapotheket i Thisted.

Der gaves Tilladelser til Oprettelse af et nyt Apothek i Nykøbing og cand. pharm. Olufsen af Nykøbing fik Bevillingen. Ved Aarets Udgang var Apotheket dog endnu ikke oprettet.

Amtslægen har i Forbindelse med den farmaceutiske Visitator inspiceret samtlige Apotheker. Der fandtes intet Steds noget særligt at bemærke.

Der er ikke oprettet ny Haandkøbsudsalg noget Steds. Samtlige Udsalg er i Aarets Løb efterset af Kredslægerne. Et enkelt Sted var Forholdene af den Natur, at der fandtes Anledning til at fratauge Ihændehaveren Udsalget og flytte det til et andet Sted i Byen. Gennemgaaende var Udsalgene dog forsvarligt holdt. Et enkelt Sted var Salget af Kamfer og Hoffmannsdraaber ganske overordentlig stort i Forhold til Omsætningens Størrelse i det hele taget. Stedet var en udpræget Afholdsegn.

Apothekerpersonalets Fordeling vil ses af følgende Oversigt:

Lægekreds	Apothekere	Apotheks-bestyrere	Medhjælpere		Disciple	Ialt
			Cand. pharm.	Exam. pharm.		
Thisted	5	"	3	3	8	19
Thy	4	"	1	3	4	12
Morsø	2	"	2	2	3	9
Hele Amtet.....	11	"	6	8	15	40

G. Tandlægevæsnet.

I Aarets Løb er Tandlæge Kronborg flyttet fra Fjerritslev og Tandlæge Tranberg-Friis har overtaget hans Praksis. Iovrigt er ingen Forandring sket.

H. Uddannede Sygeplejersker.

Om Vanskeligheden ved at skaffe Menighedssygeplejersker gælder det samme som i sidste Medicinalberetning anført. I de isoleret beliggende Hansted-Ræhr-Vigsø Sogne, hvor der er mellem 2 og 3 Mil til Læge har Beboerne for at faa en Menighedssygeplejerske ansøgt Staten om som Bolig for en saadan indtil videre at maatte benytte et af de af Staten i Anledning af Havneanlægget eksproprierede Huse.

J. Kvaksalveri.

I Nykøbing, Mors, har en Kvaksalverskes Opræden givet Anledning til, at Sagen blev meldt til Politiet. Inden der kunde foretages noget var Vedkommende imidlertid forsvunden. Iovrigt er der ikke fremkommet noget offentlig om Kvaksalveri.

K. Sygehusene.

Efter længere Tids Overvejelser frem og tilbage er det endelig vedtaget at Nykøbing Sygehus skal udvides meget betydeligt, saaledes at denne By nu faar et stort og velindrettet medicinsk kirurgisk Sygehus. Desværre lykkedes det ikke at faa Epidemihuset udvidet. Tvertimod vil Antallet af Sengepladser blive indskrænket, da en Del af dette Sygehus skal omdannes til Karantæneanstalt.

Heller ikke det i Fjerritslev nedbrændte Epidemisygehus er der foreløbig Udsigt til at faa genopbygget. Som midlertidig Foranstaltning er der anbragt en lille Udbygning med Udkylningsrum, W. C. og Thekøkken paa det gamle almadelige Sygehus og dette er nu saaledes indrettet, at der i 2 adskilte Afdelinger er Plads til 6 Patienter med Difteritis

og 6 med Skarlagensfeber, indtil et større Epidemihus kan blive bygget.

Det samlede Antal Sygesenge opgives for Aaret til 340, hvoraf 78 Epidemisengepladser.

Det daglige Gennemsnitsantal af Patienter har været 271.

Ialt har Sygehusene i Aaret faaet indlagt 2417 Patienter. I Amtet findes ca. 81,000 Indbyggere, saaledes at omtrent hvert 35. Menneske i Aarets Løb har været sygehusbehandlet.

Af Sygehuslægerne opgives Antallet af de i Aarets Løb udførte Operationer til 1274 (foregaaende Aar 958, Aaret før igen 868). 1,5 % af samtlige Beboere har altsaa i Aarets Løb gennemgaaet en Operation paa Sygehuset.

Sygehuslægerne var ved Aarets Udgang:

Thisted: Overlæge G. Espersen.

1. Reservelæge Græsbøll.

2. Reservelæge Schjøler.

Nykøbing: Overlæge J. Nordentoft.

1. Reservelæge Bouet.

2. Reservelæge Ph. Nordentoft.

Hvidbjerg: Sygehuslæge C. Kruckov.

Vestervig: — P. Toft.

Koldby: — H. Lützhøft Christensen.

Fjerritslev: — S. C. Dalsgaard.

Den private Klinik i Hunborg: Læge Buus.

**Oversigt over Belægningsforholdene paa Thisted Amts Sygehuse
i Aaret 1923.**

	Thisted Amts og Bys fælles Sygehuse i Thisted	Thisted Amts og Nykø- bing Bys Sygehuse i Nykøbing	Thisted Amts Sygehuse i				Læge Buus Kliniken i Hunborg
			Hvidbjerg	Vestervig	Koldbby	Fjerritslev	
Antal Sengepladser	138	70	12	25	22	37	20
Heraf for							
1) Alm. medicinsk-kirurgiske Pa- tienter	86	30	6	16	14	20	18
2) Patienter for epidemiske Syg- domme	"	"	6	8	6	12 i midlert. Bygning	"
3) Do. i egen Bygning	26	20	"	"	2	"	"
4) Veneriske Sygdomme og Fnat	6	8	"	"	2	5	2
5) Sindssygdomme	2	4	"	1	"	"	"
6) Lungetuberkulose	18	8	"	"	"	",	"
Antal Sengepladser i Barakker.	"	16	"	"	"	"	"
Antal Patienter ved Aarets Be- gyndelse	89	92	8	12	8	30	15
Indlagte i Aarets Løb	835	840	84	178	128	237	115
Døde	39	48	4	7	7	9	5
Henliggende ved Aarets Udgang	96	"	2	17	10	43	11
Samlet Antal Liggedage for ud- skrevne og døde	32176	32503	1787	5037	3863	10869	7130
Gennemsnitligt dagligt Patient- Antal	107,1	89,0	4,9	13,8	10,6	29,8	15,8
Den daglige Driftsudgift pr. Pa- tient	6,95 Kr.	8,10 Kr.	Ikke op-	5,07 Kr.	6,85 Kr.	5,45 Kr.	Ikke op-
Den daglige Kost-Udgift pr. Pa- tient	2,01 Kr.	1,31 Kr.	givet	2,44 Kr.	1,25 Kr.	1,78 Kr.	givet
Antal større Operationer	337	584	31	108	50	106	58